

лободителната војна и револуцијата во Македонија”, Скопје, 1973, стр. 485—512 .

7. Д-р Владо А. Ивановски, Ослободителната војна во Запад-

на Македонија 1941—1944, Скопје, 1973, стр. 273—294.

8. Историја на македонскиот народ, ИНИ, Скопје, 1969, книга трета, стр. 425—461.

IX. Просветата и културата во НОВ

1. Боро Мокров, Преглед на печатот во Македонија од период на НОБ, ГИНИ, Скопје, 1967, бр. 1, стр. 135—176.
2. Галена Куцуловска, Осврт врз културата и просветата во Народноослободителната војна во Македонија, Зборник „Ослободителната војна и револуцијата во Македонија”, Скопје, 1973., стр. 455—472.
3. Д-р Боро Мокров, Развојот на македонскиот печат и новинарство, Скопје, 1980, стр. 398—457.
4. Тодор Трајановски, На маргините на Охридското основно школство, Сп. Историја, Скопје, 1978, бр. 1, стр. 187—208.
5. Боро Китаноски, Првите македонски училишта во НОВ, Скопје, 1973.
6. Историја на македонскиот народ, ИНИ, Скопје, 1969, книга трета, стр. 463—476 .
7. Миле Тодоровски, Работата на првите училишта на слободната територија во 1943, Сп. Просветно дело, Скопје, 1961, бр. 5—6, стр. 26—27.

8. Н. Велјановски, Проблемите на описменувањето и образованието низ документите на АСНОМ, Сп. Историја, 1970, бр. 1, стр. 51—58.
9. Зборник документи „АСНОМ 1944—1964”, Скопје, документи бр. 216—225 (стр. 641—659).
10. Зборник „АСНОМ — документи”, Скопје, 1984, том I, книга 1, документ бр. 77—79 (стр. 237—239); том I, книга 2, документи бр. 292—313 (стр. 307—341).

На крајот би напоменале, дека при подготовките и обработката на наведените историски единици, покрај цитираните библиографски единици, можат да послужат и голем број документи и останати текстови, објавени во: Собрани дела на Јосип Броз Тито, Скопје, 1983, книга 1—30; како и Извори за ослободителната војна и револуцијата во Македонија 1941—1945, ИНИ, Скопје, 1968, том I, книга 1—7, како и други извори и литература.

ХРОНИКИ И СООПШТЕНИЈА

ОСВРТ ВРЗ РАБОТАТА НА XVII РЕДОВНО ГОДИШНО СОБРАНИЕ НА СОЈУЗОТ НА ДРУШТВАТА НА ИСТОРИЧАРИТЕ НА СРМ

XVII редовно годишно собрание на Сојузот на друштвата на историчарите на СРМ, се одржа на 19—20 април 1985 година во хотелот „Цар Самуил“ — Банско, Струмица. Собранието беше посветено на: 40-годишнината од победата над фашизмот; 70-годишнината од убиството на Јане Сандански и 1100-годишнината од смртта на Методиј Солунски.

Работата на собранието се одвиваше во три дела. Првиот дел беше свечен кој беше посветен на споменатите годишнини, вториот беше стручен и беше посветен на проблемите во наставата по историја, додека третиот беше организационен, посветен на проблемите сврзани со работата на Сојузот.

Согласно претходно концепираната Програма за работа на Собранието, во првиот свечен дел од работата со свои реферати настапија: Д-р Владо Ивановски, научен советник во Институтот за национална историја — Скопје: „Четириесет години од победата над фашизмот“; Д-р Бранко Панов, професор на Филозофскиот факултет во Скопје: „Илјада и сто годишнината од смртта на

Методиј Солунски“ и Акад. д-р Манол Пандевски, научен советник во Институтот за национална историја — Скопје; „Седумдесет години од убиството на Јане Сандански“. Последниот реферат беше изнесен на Трибина која се одржа во салата при домот на ЈНА во Струмица, каде што беа присутни голем број поканети гости и граѓани од Струмица.

Работата на Собранието започна со поздравни говори од Ректорот на Универзитетот „Кирил и Методиј“ — Скопје — проф. д-р Христо Андонов Полјански; членот на РК ССРМ—Славка Георгиева и Претседателот на Собранието на општина Струмица — Костадин Стамболиев.

По свечениот дел, започна со работа стручниот дел, посветен на проблемите сврзани со наставата по историја во основните училишта, во средното насочено образование, како и на Филозофскиот факултет при ННСГ за историја. Во дискусијата зедоа учество: Д-р Глигор Тодоровски, научен советник во Институтот за национална историја — Скопје; М-р Никола Чинго, претседа-

тел на СДИ СРМ; Али Вишко, професор на Педагошката Академија — Скопје; Д-р Владо Картов, професор на Правниот факултет — Скопје; Д-р Петар Стојанов, научен советник во Институтот за национална историја — Скопје; Нурфе Јовановски, директор на детското летувалиште „Бунец“ — Гостивар; Д-р Војо Кушевски, професор на Филозофскиот факултет — Скопје; Д-р Владо Ивановски, научен советник во Институтот за национална историја — Скопје; Д-р Бранко Панов, професор на Филозофскиот факултет — Скопје; Доне Стеван, професор во МУЦ „Никола Тесла“ — Скопје; Иван Маневски, советник во Заводот за школоводство на град Скопје и Д-р Марија Јовановиќ, научен советник во Институтот за национална историја — Скопје.

Во плодната и конкретна дискусија беа покренати следните проблеми:

— Подобрување на третманот на предметот историја во реформираното средно насочено образование;

— Подобрување на квалитетот и зголемување на бројот на помагалата при изведување на наставата по историја, особено подобрување на квалитетот на учебниците по историја;

— Посветување поголемо внимание на подмладокот на наставниот и научниот кадар по историја;

— Улогата на научните работници—историчари да биде позабележителна во разјаснувањето на одделни проблеми од македонската историографија;

— Односот на историографите од соседните земји кон маке-

донската историографија и односот на југословенската историографија кон македонската историографија;

— Развој на соработката помеѓу историчарите од СР Македонија и историчарите од останатите делови на Југославија;

— Беше побарано надлежните издавачки куќи од Македонија да обрнат внимание на издавањето наставни помагала по историја;

— Мошне јасно и концизно беше ставено на знаење дека сегашниот фонд на часови по историја во средното насочено образование ниту од далеку не ги задоволува потребите на наставата по овој предмет. Во тој контекст повторно беше актуелизирано барањето за зголемување на фондот на часовите по историја во средното насочено образование. Во дискусијата беа покренати и други значајни прашања сврзани со проблемите од наставата по овој предмет.

Во третиот дел од работата на собранieto кој беше посветен на организациони прашања сврзани со работата на СДИ СРМ, беа поднесени следните извештаи: Извештај за работата на СДИ СРМ за работната 1984 година, од м-р Никола Чинго — претседател на СДИ СРМ; Извештај за работата на Редакцијата на сп. „Историја“ — орган на СДИ СРМ, од д-р Бранко Панов, главен и одговорен уредник на Финансов извештај од Пандора Марлиева, сметководител на СДИ СРМ.

По поднесените извештаи беше отворена дискусија во која беше предложено формирање на

повеќе комисији и тела при Претседателството на СДИ СРМ, и тоа:

— Одбор за општествена контрола: Д-р Војо Кушевски; Д-р Вера Вангели и Дукадин Камшикоски.

— Комисија за меѓурејубличка и меѓународна соработка: Д-р Петар Стојанов — претседател; Д-р Глигор Тодоровски; М-р Ристо Христов; Наум Димовски.

— Суд на честа: Д-р Глигор Тодоровски; Горѓи Танковски; Заев Живко.

— Делегација при СДИЈ: Проф. д-р Христо Андонов Полјански; Д-р Марија Јовановиќ; Д-р Петар Стојанов; М-р Никола Чинго и проф. Нуфре Јовановски.

Во продолжение од работата на Собранието, беа едногласно усвоени: Извештајот за работата на Сојузот за 1984 година; Извештај на Редакцијата на списанието „Историја“; и Финансовиот извештај за работната 1984 година. На собранието исто така едногласно беше прифатена Предлог-ориентационата програма за работа на СДИ СРМ за 1985 година. Сите гореспоменати комисији и тела беа едногласно прифатени, со назнака Комисијата за меѓурејубличка и меѓународна соработка да делува како постојана комисија при Собранието на СДИ СРМ.

На Собранието беа извршени и измени и дополнувања на Статутот на Сојузот на следниот начин:

„Врз основа на глава II и IV од Основните начела и член 63 од Уставот на СРМ, како и во согласност со чл. 2, 13, 18, 19, 21 и 22 од Законот за општествени организации („Службен весник на

СРМ“, бр. 32/83), Собранието на својата седница одржана на 20. IV. 1985 год., донесе“:

ИЗМЕНИ И ДОПОЛНУВАЊА НА СТАТУТОТ НА СДИ НА СР МАКЕДОНИЈА

Член 5

„Седиштето на Сојузот е во Скопје, во Институтот за национална историја“.

Член 8

„Друштвата на историчарите се формираат во општините. Друштвото на историчарите може да се формира на една или повеќе општини.“

Член 21

„Органи на Собранието се:

1. Претседателство на Сојузот
2. Суд на честа и 3. Постојани комисији“

Член 23

Бројот и начинот на изборот на делегатите ги утврдува со посебна одлука Претседателството на Сојузот.“

Член 28

Претседателството на Сојузот на друштвата на историчарите на СРМ го избира Собранието по предлог на Кандидациона комисија, а по претходни консултации со друштвата.

Кандидат за претседател на Сојузот може да предложат и општествено-политичките организации на Републиката, како и најмалку три друштва на историчарите.

Мандатот на претседателот трае две години.“

Член 29

„Бројот и начинот на избор на членовите на Претседателството го утврдува Собранието со посебни одлуки и нивниот мандат трае 2 години.

Претседателството има претседател, секретар и благајник. Секретарот и благајникот се избираат на првата конститутивна седница на Претседателството од членовите на Претседателството. Истото лице не може да биде избрано повеќе од два мандати.

Најмалку една половина од членовите на Претседателството се обновува при секој избор.

Со Претседателството раководи Претседателот и тој го претставува Сојузот.

Седиштето на Претседателството на Сојузот е во Скопје, Институт за национална историја.“

Член 38

„Стручен орган на Сојузот е списанието „Историја“ кое третира прашања од областа на историската наука и на методско-педагошка пракса.

Списанието нема својство на правно лице.

Седиштето на списанието е при Филозофски факултет, ННСГ за историја во Скопје.“

Член 41

„На предлог на Претседателството Собранието го именува Претседателот на Издавачкиот совет.

Издавачкиот совет се бира по делегатски пат од редот на друштвата на историчарите, органи-

заците на здружен труд од областа на историската наука и од општествено-политичките организации.

Кои друштва, односно организации ќе делегираат членови на Издавачкиот совет, определува Собранието на Сојузот на предлог на Претседателството.

Со издавачкиот совет раководи претседател, а до неговиот избор, односно до првата конститутивна седница на Советот, претседателот на Сојузот на друштвата на историчарите.

Мандатот на членовите на Издавачкиот совет трае четири години.“

V. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА И ДРУГИ ПРАШАЊА НА СОЈУЗОТ

Член 44

„Согласно член 13 од Законот за општествените организации и здруженија на граѓаните Сојузот има право да управува со средствата што со самопридонеси или на друг основ ги остварува и да одлучува за користење на средствата и за располагање со нив во согласност со Статутот и други акти“.

Член 45

„Сојузот како правно лице има имотно правна способност.

Собранието (Конференцијата) на Сојузот средствата за работа ги остварува преку:

- членарината од членството;
- дотација од комисијата на Претседателството на РК ССРМ;
- средства од самоуправните интересни заедници;
- средства од издавачка дејност и др.“

Член 46

„Финансиско-материјалното работење на Собранието (Конференцијата) на Сојузот се врши во сообразност со законските прописи и Правилникот за финансиско-материјално работење на Сојузот.

Заради рационализација на трошоците за организационо-стручна административно-техничка дејност, Сојузот може да ја здружи оваа дејност во рамките на асоцијациите, односно со други организации.“

Член 47

„Наредбодател за извршувањето на финансискиот план на Сојузот се претседателот и секретарот, а Собранието (Конференцијата) може да овласти и друго лице.“

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 48

„Во случај на престанок на работата на Сојузот целокупниот имот преминува во организацијата која ќе ја продолжи нејзината дејност, односно РК ССРНИ.“

Член 49

„Право на толкување на одредбите на овој Статут има Собранието (Конференцијата) на Сојузот, а помеѓу двете собранија (конференции) ова право го има Претседателството на Собранието (Конференцијата) на Сојузот.“

Член 50

„Овој Статут стапува во сила по неговото усвојување од Соб-

ранието и објавувањето во стручниот орган на Сојузот, списанието „Историја“.“

Член 51

„Измени и дополнувања на овој Статут се врши по иста постапка како и при неговото донесување“.

Член 52

„Овој Статут стапува во сила со неговото донесување“.

*

Во понатамошната работа на Собранието на предлог на Кандидационата комисија во состав: д-р Владо Ивановски, Марјан Димитријевски и Живко Заев, беше предложена нова листа на идното претседателство на СДИ СРМ и на Редакцијата на списанието „Историја“ за мандатниот период 1985—1987 година во состав: Акад. Љубен Лапе — почесен доживотен член на Претседателството.

1. Марија Јовановиќ — претседател — ИНИ — Скопје.
2. Димитер Димулков — секретар — ИНИ—Скопје.
3. Никола Чинго—Факултет за безбедност—Скопје.
4. Наум Димовски — Републички завод за унапредување на восп. и образ.
5. Христо Меловски — Филозофски факултет — Скопје.
6. Александар Трајановски — ИНИ — Скопје.
7. Душица Цинлевска — Гим. „Р. Ј. Корчагин“ — Скопје.
8. Дидар Салуи — ОУ „Живко Брајковски“ — Скопје.
9. Владо Шарковски — ОУ „Јан Амос Коменски“ — Скопје.
10. Јаневска Љубица — АСУЦ „Боро Петрушевски“ — Скопје.

11. Даница Коневска — ОУ „Н. Г. Дуња“ — Скопје.
12. Живко Заев — Уч. цен. „Никола Карев“ — Струмица.
13. Кирил Сиљановски — Медиц. учил. центар. — Битола.
14. Кирко Триковски — Тетово
15. Ристески Трајче — Прилеп
16. Спаска Манасиева Младеновиќ — Уч. цен. „Наце Буѓони“ — Куманово.
17. Гаваз Целал — Струга

Редакција на списанието „Историја“:

1. Проф. д-р Бранко Панов, Главен и одговорен уредник
2. Д-р Владо Картов, член

Научен собир

АСНОМ ВО СОЗДАВАЊЕТО ДРЖАВАТА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД

По повод 40-годишнината од одржувањето на Првото заседание на АСНОМ, Македонската академија на науките и уметностите во соорганизација со Универзитетот „Кирил и Методиј“ во Скопје, Универзитетот во Битола, Институтот за национална историја и Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања од 29 до 31 октомври 1984 година во Скопје одржа научен собир на тема, „АСНОМ ВО СОЗДАВАЊЕТО ДРЖАВАТА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД“. Ова е трет научен собир посветен на оваа проблематика. Првиот се одржа во 1964 г., вториот во 1974 и третиот во 1984 година во годината кога прославуваме 40-години од АСНОМ, историски чин кога за прв пат врз трајни основи беше потврдена и објавена сувереноста на македонскиот народ и беше прокламирана пред светот пр-

3. Д-р Владо Ивановски, член
4. Д-р Ристо Кирјазовски, член
5. Проф. д-р Војо Кушевски, член
6. Методија Манојловски, секретар

Предложената листа на Претседателство и Редакција на списанието „Историја“, беа едногласно усвоени.

На крајот од работата на Собранието беше дадена разрешница на старото Претседателство и предложено идното Годишно собрание да се одржи во Струга, а домаќин да биде Друштвото на историчарите на Струга. Предлогот и разрешницата беа едногласно прифатени.

вата слободна македонска држава и кога конечно беа остварени вековните идеали на овој мал и напатен народ.

Собирот го отвори акад. Михаило Апостолски, претседател на Организациониот одбор, а поздравни говори одржаа Ката Лахтова, претседател на Собранието на СР Македонија, акад. Јордан Поп Јорданов, претседател на Македонската академија на науките и уметностите, и проф. д-р Христо Андонов-Полјански, ректор на Универзитетот „Кирил и Методиј“ во Скопје.

На собирот покрај учесниците со реферати, присуствуваа и голем број јавни, научни и културни работници од градот и од Републикава. Во работниот дел на собирот, за време на трите работни дена, беа прочитани вкупно 31 реферат, и тоа: Александар Христов, Компаративна анализа на др-